

Broj: **Oi-K-BL-540/23**

Datum: 07.07.2023. godine

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Dom naroda Parlamenta Federacije
Hamdije Kreševljakovića 3
71 000 Sarajevo**Bosna i Hercegovina**
Federacija Bosne i Hercegovine
PARLAMENT FEDERACIJE
SARAJEVO

Primljeno: 14-07-2023			
Org. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
05/2	-02-	175	123

Predmet: Odgovor na delegatsko pitanje, dostavlja se**Veza:** *Vaš akt broj: 05/2-02-185/23 od 03.06.2023. godine*

Poštovani,

Institucija Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: institucija Ombudsmena) dana 06.07.2023. godine zaprimila je akt broj: 05/2-02-185/23 od 03.06.2023. godine, kojim se instituciji Ombudsmena dostavlja delegatsko pitanje delegatkinje Aide Obuće, a kako slijedi:

„U kojoj fazi je implementacija presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Hadžimejlić i ostali protiv Bosne i Hercegovine od 03 novembra 2015. godine?”

Образложење

Iz navedene presude proizilazi da u BiH postoji strukturalni problem u pogledu postupanja sa osobama kojima je oduzeta poslovna sposobnost i koja se smještaju u ustanove socijalne zaštite, a bez primjene standarda kontrole koje zahtijeva Evropska konvencija o ljudskim pravima. Odnosno da postoji potencijalno značajan broj osoba u slučajnoj situaciji, koje imaju osnova da podnesu predstavku Sudu u Strasbourgu. Zanima me u kojoj je fazi harmonizacija relevantnog zakonodavstva u BiH sa standardima ljudskih prava koja proizilaze iz Konvencije.

S tim u vezi, i tražim da se delegatska pitanja proslijede na sve navedene adrese i da se svaki od adresanata očituje u skladu sa svojim nadležnostima.“

Imajući u vidu navedeno, Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ombudsmeni Bosne i Hercegovine) u nastavku dostavljaju odgovor na postavljeno delegatsko pitanje.

Bosna i Hercegovina je ratificirala Konvenciju UN-a o pravima osoba s invaliditetom 2009. godine, čime je prihvatila i ključne principe na kojima se zasniva Konvencija i obavezala se da materijalne odredbe Konvencije ugradi u svoje zakonodavstvo, a s ciljem osiguranja jednakopravnosti i punopravnog učešća osoba s invaliditetom u društvu bez bilo kojeg oblika diskriminacije.

Osnovna svrha Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom jeste promicanje, zaštita i osiguravanje punog i ravnopravnog uživanja svih ljudskih prava i osnovnih sloboda svih osoba s invaliditetom i promicanje poštivanja njihovog urođenog dostojanstva. Članom 4. Konvencije UN-a, države potpisnice obavezuju se osigurati puno ostvarivanje svih ljudskih prava i osnovnih sloboda za osobe s invaliditetom bez diskriminacije na osnovu invaliditeta. S tim ciljem, države potpisnice se obavezuju da će, između ostalog, prihvatiti i zakonodavne, upravne i druge mjere za provođenje prava priznatih ovom Konvencijom

Evropska komisija je u Izvještaju o napretku za Bosnu i Hercegovinu za 2022. godinu ukazala na oblasti u kojima je potrebno prioritarno djelovati, te u tom kontekstu istakla da su osobe s invaliditetom među najugroženijim grupama, te da nije bilo napretka u rješavanju problema koji su prethodno identifikovani, posebno u pogledu lišavanja pravne sposobnosti, diskriminacije na osnovu statusa, kao i pristupačnosti objekata.¹

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine podsjećaju da je od donošenja odluke Evropskog suda za ljudska prava u Strasbourgu u predmetu Hadžimejlić i drugi protiv Bosne i Hercegovine,² proteklo više od sedam godina. Još uvijek nisu ispunjene pretpostavke za implementaciju navedene presude, a očigledno je i da ne postoji volja da se pristupi izmjeni zakonodavstva, što bi otvorilo put ka implementaciji navedene presude.³

Izvještaj Evropske komisije o napretku Bosne i Hercegovine za 2022. godinu jasno identifikuje ovaj problem kao oblast u kojoj se nije desio napredak, te se jasno navodi da „*Zakon i dalje dozvoljava da osobe s invaliditetom budu lišene poslovne sposobnosti u sudskom postupku – kršeći međunarodne konvencije*“.

Cijeneći važnost predmetne problematike, Ombudsmeni Bosne i Hercegovine, održali su dana 13.04.2023. godine, u zgradi Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Sarajevu, sastanak sa organizacijama civilnog društva u Bosni i Hercegovini na temu: „Smještaj osoba sa duševnim smetnjama u ustanove socijalne zaštite“.

Cilj sastanka bio je razmjena dosadašnjih praksi kada je riječ o smještaju osoba sa duševnim smetnjama, te ujedno i prilika za konstruktivnu diskusiju, a sve sa ciljem iznalaženja najefikasnijih rješenja, usklađenih sa UN Konvencijom o pravima osoba sa invaliditetom. Također, cilj sastanka

¹ Izvještaj Evropske komisije za Bosnu i Hercegovinu za 2022. godinu, str. 35;

https://www.dei.gov.ba/uploads/documents/izvjestaj-o-bosni-i-hercegovini-za-2022-godinu_1666693844.pdf

² Presuda Hadžimejlić i drugi protiv Bosne i Hercegovine, dostupno na

http://www.mhrr.gov.ba/ured_zastupnika/odluke/PRESUDA%20HADZIMEJLIC%20I%20DRUGI%20protiv%20BIH.pdf;

³ Evropski sud za ljudska prava je 3. novembra 2015. godine donio presudu u predmetu Hadžimejlić i drugi protiv Bosne i Hercegovine. ESLJP je u ovom predmetu utvrdio povredu člana 5. (pravo na slobodu i sigurnost) Evropske konvencije o ljudskim pravima, jer su aplikanti niz godina bili smješteni u ustanovi socijalne zaštite JU Zavod za zbrinjavanje mentalno invalidnih lica „Drin“ u Fojnici bez valjanog pravnog osnova, odnosno bez sudske odluke, budući da nije obezbijedena kontinuirana sudska kontrola opravdanosti i cjelishodnosti zadržavanja aplikanata u toj i sličnim ustanovama socijalne zaštite. Iz navedene presude proizlazi da u BiH postoji strukturalni problem u pogledu postupanja s osobama kojima je oduzeta poslovna sposobnost i koja se smještaju u ustanove socijalne zaštite, a bez primjene standarda kontrole koje zahtijeva Evropska konvencija o ljudskim pravima. Drugim riječima, postoji potencijalno značajan broj osoba u sličnoj situaciji, koje imaju osnova da podnesu predstavku Sudu u Strasbourgu, te je nužno hitno pristupiti harmonizaciji relevantnog zakonodavstva u BiH sa standardima ljudskih prava koja proizlaze iz Konvencije.

bio je i razgovor o trenutnom stanju kada je riječ o implementaciji presude Evropskog suda za ljudska prava u Strasbourgu po apelaciji Hadžimejlić i dr. protiv Bosne i Hercegovine iz 2015. godine.

U nastavku su ključni zaključci sa sastanka:

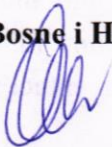
- I. Bosna i Hercegovina nije poduzela adekvatne mjere u cilju implementacije presude Evropskog suda za ljudska prava po apelaciji Hadžimejlić i dr. protiv BiH koja je donesena 2015. godine, te je zbog neriješene problematike stanje na terenu izrazito teško;
- II. Federalno ministarstvo zdravstva, Federalno ministarstvo rada i socijalne politike i Federalno ministarstvo pravde ključni su za rješavanje predmetne problematike, te se implementacija navedene Presude treba rješavati u koordinaciji navedenih ministarstava;
- III. Federalno ministarstvo pravde je, u saradnji sa Vijećem Evrope i pravnim ekspertima, sačinilo Nacrt izmjena i dopuna Zakona o vanparničnom postupku u Federaciji Bosne i Hercegovine i Porodičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, koji će biti upućen u Parlamentarnu proceduru u narednih mjesec dana. Izmjenama i dopunama su predviđeni, između ostalog i institut revizije smještaja od strane suda, kao i institut ograničenja poslovne sposobnosti, ali se navedenim izmjenama i dopunama neće u cjelosti implementirati presuda Hadžimejlić i dr. protiv Bosne i Hercegovine. U kontekstu usvajanja navedenih izmjena i dopuna, od iznimne je važnosti da se u proces javnih konsultacija uključe sve relevantne institucije, a u cilju usaglašavanja što kvalitetnijeg teksta izmjena i dopuna;
- IV. Prema dostupnim informacijama, jedino u Srednjobosanskom kantonu prisutna je praksa da se, po zahtjevima centara za socijalni rad, pokreću vanparnični postupci, nakon čega nadležni općinski sudovi rješenjem nalažu prisilni smještaj u ustanove socijalne zaštite. U drugim kantonima smještaj osoba sa duševnim smetnjama vrši isključivo na bazi dobrovoljnosti;
- V. Problem za ustanove nastaje onog momenta kada sudovi donesu rješenje kojim se nalaže prisilni smještaj u ustanove socijalne zaštite, za šta ne postoji pravni osnov. Navedena praksa je problematična za ustanove socijalne zaštite, koje ne žele izbjeći obavezu izvršavanja sudskih odluka, ali istovremeno žele poštovati međunarodne standarde i domaće propise. Navedena praksa je problematična i iz razloga što se prisilni smještaj ne može provoditi u ustanove socijalne zaštite, nego isključivo u zdravstvene ustanove;
- VI. Zakon o zaštiti osoba sa duševnim smetnjama u Federaciji Bosne i Hercegovine propisuje da se prisilni smještaj provodi isključivo u zdravstvenim ustanovama uz jasno propisanu proceduru, dok smještaj u ustanove socijalne zaštite predstavlja brigu sistema za osobe koje nisu u stanju same se starati o sebi;
- VII. Za rješavanje problema nastalih i nagomilanih u praksi, ključno je usvajanje zakonodavnog okvira koji će osigurati postupanje centara za socijalni rad kao i

ustanova socijalni zaštite, u cjelosti zasnovano na međunarodnim standardima i na poštovanju ljudskog dostojanstva i integriteta;

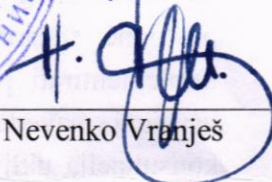
VIII. Institucija Ombudsmena će u narednom periodu obaviti posjetu ustanovama (socijalne zaštite i zdravstvenim ustanovama), te u rad uključiti i centre za socijalni rad, centre za mentalno zdravlje, kao i nadležna ministarstva, a u cilju sačinjavanja Follow up Specijalnog izvještaja o stanju prava osoba sa mentalnim i intelektualnim teškoćama u Bosni i Hercegovni. Izvještaj će sadržavati i konkretne preporuke nadležnim organima sa ciljem otklanjanja nedostataka uočenih u praksi.

Ombudsmeni Bosne i Hercegovine:

_____
Dr. Jasminka Džumhur

_____
Nives Jukić

_____
Dr. Nevenko Vranješ

Prilog: Kao u tekstu

Dostavljeno:

1x naslovu

1x u spis